

Vrijwilligers: beter niet betaald dan duur betaald?

Bestuurders van sportorganisaties staan voor grote uitdagingen. Binnen een scala aan wettelijke verplichtingen moet de organisatie draaiende en de leden tevreden worden gehouden. Het bestuur kan hierbij niet zonder vrijwilligers. In de praktijk blijkt dikwijls dat het binnenhalen en vasthouden van vrijwilligers vraagt om het toekennen van (kosten)vergoedingen; zeker als het gaat om professionals (trainers, sportbegeleiders, fysiotherapeuten, et cetera). Dan is het goed om te weten wat de mogelijkheden zijn om vrijwilligers zo optimaal mogelijk te vergoeden, zonder dat dit tot belastingvraagstukken leidt.

In dit artikel schetsen wij de kaders waarbinnen sportorganisaties (kosten)vergoedingen aan vrijwilligers kunnen toekennen en vanaf welk moment hier extra aandachtspunten gelden.

Vrijwilligersregeling

Het kader waarbinnen onbelaste betalingen aan vrijwilligers kunnen plaatsvinden, wordt gevormd door de zogenaamde 'vrijwilligersregeling'.

Wie is vrijwilliger?

Vrijwilliger is degene die 'niet bij wijze van beroep' werkzaam is voor een sportorganisatie. Kort samengevat: met het vrijwilligerswerk wordt geen inkomen beoogd. De regeling wordt per sportorganisatie beoordeeld.

Wat houdt de vrijwilligersregeling in?

De vergoeding aan de vrijwilliger hoeft niet aan de belastingheffing onderworpen te

worden als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de vergoeding is niet-marktconform en bedraagt maximaal 150 euro per maand en tegelijkertijd maximaal 1.500 euro per jaar;
- of de sportorganisatie vergoedt uitsluitend de werkelijke kosten op declaratiebasis.

Wat is een niet-marktconforme beloning?

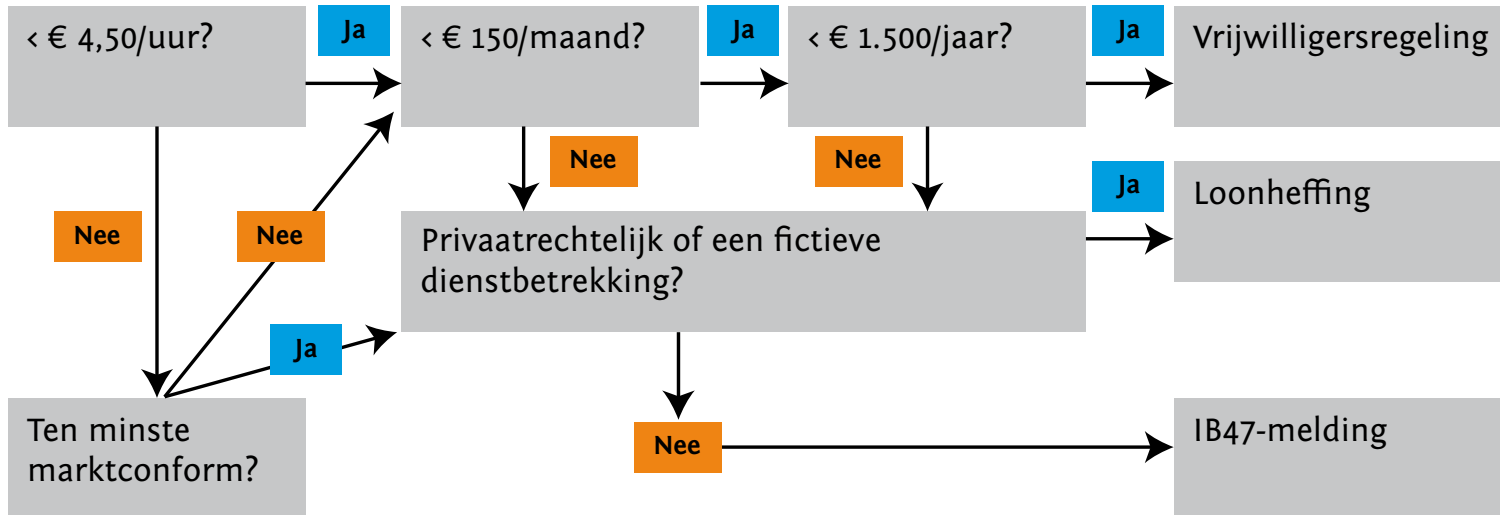
Dit is voor iemand boven de 23 jaar maximaal 4,50 euro per uur (jonger dan 23: maximaal 2,50 euro per uur)(hierna: hoofdtoets). Betaalt de sportorganisatie meer, dan geldt de vrijwilligersregeling alleen als concreet wordt aangetoond dat het hogere bedrag geen marktconforme beloning is (hierna: aanvullende toets). Is aantoonbaar geen sprake van een marktconforme beloning, dan is geen urenregistratie vereist. Is dit aantoonbaar, dan wil de Belastingdienst aan de hand van de totale vergoeding en de geregistreerde bestede tijd kunnen beoordelen of sprake is van een belastbare marktconforme beloning.

Dit lijkt een duidelijke regeling, maar in de praktijk blijkt dikwijls dat de regeling onbedoeld tot fouten leidt. Hieronder volgen enkele voorbeelden.

Uitwerking 1

Diverse sportorganisaties betalen een vergoeding per evenement. Zo wordt bijvoorbeeld 13 euro per training of wedstrijd toegekend. Is dit een marktconforme beloning? Als wordt gekeken naar de werkelijke tijdsbesteding van deze vrijwilliger, kan de volgende tijdsbesteding blijken:

• Feitelijke training:	1,25 uur
• Voorbereiding training:	1,00 uur
• Opruimen/vragen stellen e.d.:	1,00 uur
• Totale bestede tijd:	3,25 uur

Schema vrijwilligersregeling/financiële toetsing

Deze trainer ontvangt omgerekend 4 euro per uur. Volgens de hoofdtoets krijgt deze trainer geen marktconforme beloning. Het vaste bedrag kan worden toegekend. Is een reële onderbouwing van de per evenement benodigde tijd in de administratie aanwezig, dan hoeft de trainer voortaan geen registratie van de aan deze evenementen bestede tijd bij te houden.

Tip!

Kiest de sportorganisatie voor het toekennen van een vast bedrag per evenement, neem dan een reële uren- en onderbouwing op in de financiële administratie.

Uitwerking 2

Deze trainer verzorgt elke maandag- en dinsdagmiddag en donderdagavond een training. Hij declareert maandelijks twaalf trainingssessies en ontvangt per maand 156 euro (12 x 13 euro). Dit is meer dan 150 euro per maand. Gevolg: de vrijwilligersregeling is niet van toepassing.

Uitwerking 3

Stel, de trainer declareert slechts elf trainingssessies per maand voor in totaal 143 euro. De

vergoeding blijft hiermee binnen het maximum van 150 euro per maand. Zou er geen zomer- of winterstop zijn, dan declareert hij op jaarbasis 1.716 euro. Gevolg: de jaarnorm van 1.500 euro wordt overschreden; de vrijwilligersregeling is niet van toepassing.

Uitwerking 4

Ontvangt de trainer 15 euro per training, dan ontvangt hij bij de opstelling in uitwerking 1 gemiddeld 5,45 euro per uur. Deze vergoeding komt niet door de hoofdtoets. Nu moet de sportorganisatie met de aanvullende toets bij de Belastingdienst aantonen dat de vergoeding niet-marktconform is. Of dit lukt is afhankelijk van de functiebeschrijving, vergoedingen aan anderen, kennis van de sector, et cetera. Lukt dit niet, dan is de vrijwilligersregeling evenmin van toepassing.

Andere vergoedingen of verstrekkingen

De vrijwilligersregeling lijkt dus eenvoudig toepasbaar. Toch is het niet zo simpel! Vaak krijgen vrijwilligers naast de vergoeding voor de evenementen ook andere vergoedingen of verstrekkingen, zoals consumpties of maaltijden, gratis lidmaatschap van de sportorganisatie, een kerstpakket, scholing, sportkleding, et cetera. Al dergelijke zaken moeten tegen de waarde daarvan bij de bovenvermelde toetsing worden opgenomen. Vaak kan dan misschien verdedigd worden dat per saldo geen sprake is van een marktconforme beloning, maar de totale vergoeding zou uit kunnen komen

boven de maand- en jaarmaxima. Ook dan geldt de vrijwilligersregeling niet.

In de praktijk zien we dikwijls het volgende beeld: de sportorganisatie kent het jaarmaximum van 1.500 euro toe. Dit bedrag wordt netjes over tien trainingssessies gespreid. De vrijwilliger ontvangt dus elke maand maximaal 150 euro. Blijft de vergoeding binnen het maximum van 4,50 euro per uur, dan lijkt de zaak netjes geregeld. Maar ontvangt de vrijwilliger in december een kerstpakket, dan wordt het jaarmaximum alsnog overschreden. De vrijwilligersregeling is dan alsnog niet van toepassing.

Tip!

Neem alle vergoedingen en verstrekkingen per trainer op in een Excel-bestand waarin de diverse voorzieningen kunnen worden bijgehouden. Zo is precies te zien of de waarde van de vergoeding per maand of per jaar boven de maximabedragen zal uitkomen.

Werkelijke kostenvergoeding

Betaalt de sportorganisatie aan de vrijwilliger uitsluitend een vergoeding voor de werkelijk gemaakte kosten, dan gelden de toets aan de

marktconforme beloning en de maand- en jaar-maxima niet. De kosten moeten dan aantoonbaar zijn en met betalingsbewijzen geadmistreerd. Let op: wordt naast de kostenvergoeding een kerstpakket, gratis lidmaatschap of ander 'voordeel' verstrekt (in geld of in natura), dan moet automatisch volgens de hoofd- en aanvullende toets worden beoordeeld of de vrijwilligersregeling van toepassing is.

Wat als de vrijwilligersregeling niet van toepassing is?

Is de vrijwilligersregeling niet van toepassing, dan komen we op lastig terrein. De vergoeding moet in de belastingheffing worden betrokken en de sportorganisatie moet toetsen op welke manier. Hiervoor geldt de volgende toets:

- Is de vergoeding aan te merken als loon uit dienstbetrekking? De sportorganisatie moet loonheffing inhouden en afdragen.
- Is de vergoeding niet aan te merken als loon uit dienstbetrekking? De sportorganisatie moet de vergoeding aan de Belastingdienst melden.

Ad 1. Loon uit dienstbetrekking

Kwalificeert de vergoeding zich niet als vrijwilligersvergoeding, dan moet de sportorganisatie toetsen of sprake is van loon uit dienstbetrekking. Deze dienstbetrekkingtoets bestaat uit twee stappen:

1. Is de samenwerking met de vrijwilliger aan te merken als een privaatrechtelijke dienstbetrekking? Zo nee? Dan is de vraag: Is de samenwerking met de vrijwilliger aan te merken als een fictieve dienstbetrekking?

Stap 1: Privaatrechtelijke dienstbetrekking?

Voor een privaatrechtelijke dienstbetrekking gelden de volgende gezamenlijke voorwaarden:

- a. de sportorganisatie betaalt een vergoeding (loon);
- b. de vrijwilliger moet de werkzaamheden persoonlijk verrichten (persoonlijk arbeid); en
- c. de sportorganisatie kan richtlijnen en aanwijzingen geven (gezag).

Dat een vergoeding wordt betaald, is hier evident. Of de werkzaamheden persoonlijk worden verricht, is lastiger. Moet de vrijwilliger altijd zelf komen, of mag hij zich ook door een ander laten vervangen? Komt de vervanger uit een vaste

pool van vervangers, dan doorbreekt dat de persoonlijke arbeidsverrichting helaas niet. De gezagstoets is de lastigste. Voor de aanwezigheid van een gezagsverhouding is namelijk niet vereist dat de werkgever daar feitelijk gebruik van maakt. Het gaat hier om regulering van de invulling van de werkzaamheden, zoals dat voor een 'normale' werknemer zou gelden. Dit kan plaatsvinden door schriftelijke of mondelinge aanwijzingen die de vrijwilliger moet naleven. Het stellen van kaders waarbinnen wordt samengewerkt, is geen gezagsuitoefening.

In de praktijk worden in vrijwilligersovereenkomsten diverse verplichtingen vastgelegd. Dit kan de vraag oproepen of echt sprake is van vrijwilligheid. Aan de andere kant is het logisch dat de sportorganisatie bepaalde randvoorwaarden stelt met het oog op de continuïteit van de club en de sportbeoefening. Naarmate dergelijke aanwijzingen zich specifiek richten op de inzet van de vrijwilliger, kan dit eerder een handvat voor een gezagsverhouding opleveren. Het is dan ook raadzaam zorgvuldig te kijken naar de vormgeving van een eventuele vrijwilligersovereenkomst.

Tip!

Vaak wordt gedacht dat het een risico is om afspraken schriftelijk vast te leggen, zodat men het liever bij een mondelinge afspraak houdt. Dit is een misverstand: ook mondelinge afspraken zijn geldend. Het voordeel van een schriftelijke afspraak is dat deze makkelijker bewijsbaar is. Dat kan een handig hulpmiddel zijn om aan te tonen dat geen dienstbetrekking is overeengekomen. Daarnaast wordt ook de vrijwilligersrelaties door verwachtingen beheerst, die men zal willen vastleggen. Er staat een voorbeeldovereenkomst op de website van de WOS. Voor spelers is een aparte vrijwilligersovereenkomst beschikbaar.

NB: Is sprake van een privaatrechtelijke dienstbetrekking? Dan is dit een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. Dan zijn alle arbeidsrechtelijke regelingen van toepassing,

zoals de bepalingen omtrent het minimumloon, vakantiedagen, loondoorbetaling bij ziekte en de vakantietoeslag. Laat u zich in dit geval informeren door een (fiscaal) juridisch adviseur.

Stap 2: Fictieve dienstbetrekking

Wordt aan een van de drie voorwaarden (zie stap 1) voor de aanwezigheid van een privaatrechtelijke dienstbetrekking niet voldaan, dan moet aan de hand van de volgende voorwaarden worden getoetst of sprake is van een fictieve dienstbetrekking:

- a. er wordt langer dan dertig dagen samengewerkt;
- b. dit vindt doorgaans op ten minste twee dagen per week plaats;
- c. de vrijwilliger ontvangt hiervoor ten minste 2/5 van het minimumloon per week (bedrag 2011: 132,48 euro); en
- d. de inkomsten gelden voor de vrijwilliger niet als winst uit onderneming of als inkomsten voor zijn bv.

Bij deze toets vragen punt b en d om extra aandacht. De vraag of doorgaans op ten minste twee dagen per week wordt gewerkt, wordt als bevestigend beantwoord als de vrijwilliger steeds op bijvoorbeeld maandag één uur en op zaterdagmiddag één uur actief is. Het hoeft dus niet om hele (werk)dagen te gaan.

Geen fictieve dienstbetrekking

Kan de vrijwilliger aantonen dat de inkomsten te kwalificeren zijn als winst uit onderneming of als inkomsten voor zijn bv dan is geen sprake van een fictieve dienstbetrekking. Hij kan dit aantonen aan de hand van een daartoe afgegeven verklaring van de Belastingdienst; de zogenaamde VAR WUO (winst uit onderneming) of de VAR DGA (inkomsten voor de bv). Beschikt de vrijwilliger over een dergelijke verklaring, dan vindt de samenwerking plaats binnen de looptijd blijkens die verklaring en gaat het om op de verklaring beschreven werkzaamheden, dan is geen sprake van een dienstbetrekking. De sportvereniging moet dan wel een kopie van de verklaring in de administratie opnemen, de identiteit van de vrijwilliger vaststellen, en een kopie van een geldig en origineel identiteitsbewijs opnemen.

Wat is het gevolg van een dienstbetrekking?

Is de samenwerking als een privaatrechtelijke – of als een fictieve dienstbetrekking aan te merken, dan heeft dat vergaande gevolgen voor de sportorganisatie. In dat geval is zij namelijk ‘werkgever’ en voor de belastingheffing ‘inhoudingsplichtig’. Dit betekent dat zij op de vrijwilligersvergoeding loonheffing moet inhouden en dit aan de Belastingdienst moet afdragen. Voorts moet zij de identiteit van de ‘werknemer’ vaststellen, een kopie van een

origineel en geldig identiteitsbewijs maken, en de voor de loonheffing relevante informatie vastleggen in de loonadministratie (loonstaat). De vrijwilliger valt dan ook onder de werknemersverzekeringen.

Ad 2. Melding aan de Belastingdienst

Is de vrijwilligersvergoeding ten minste marktconform, maar is blijkens de voorgaande toetsing geen sprake van een dienstbetrekking, dan moet de vrijwilliger de vergoeding opnemen in de aangifte inkomstenbelasting. De sportorganisatie heeft ook hier een taak. Zij moet de vrijwilligersvergoedingen door middel van een zogenaamde IB 47-melding opgeven aan de Belastingdienst. De Belastingdienst kan dan controleren of de vergoeding wordt aangegeven.

Tip!

De Belastingdienst kan nog twee verklaringen afgeven: De VAR Loon (loon uit dienstbetrekking) en de VAR RUO (resultaat uit overige werkzaamheden). Volgt uit de toets dat sprake is van een fictieve dienstbetrekking, dan veranderen deze twee verklaringen die uitkomst niet. Let dus op de juiste verklaring.

Concluderend

Tot op zekere hoogte hebben sportorganisaties mogelijkheden om betalingen aan vrijwilligers te doen, zonder dat daar fiscale of andere verplichtingen door ontstaan. Worden alleen de werkelijke kosten vergoed, dan kan de vergoeding zonder meer onbelast worden uitbetaald. De sportorganisatie kan zelfs iets meer toekennen, zolang de vergoedingen maar binnen de marges van de vrijwilligersregeling vallen. Worden de marges overschreden, dan krijgt de sportorganisatie met aanvullende toetsingen of verplichtingen te maken. De vrijwilligers kunnen dus zeker worden betaald, maar zorg wel dat u ze niet te duur betaalt!

FOTO: DREAMSTIME.COM